

สวัสดิการชุมชน : สวัสดิการเพื่อคนชาวตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

“การให้คนอื่น นอกจากคนอื่นจะได้รับแล้ว ตนเองก็ยังได้รับผลแห่งคุณค่าของการให้ การดูแลคนในชุมชนด้วยกันด้วย” (วิไลลักษณ์ เลขาฯ, ที่ปรึกษากองทุนสวัสดิการวันละบาท) เป็นจุดประกายของการริเริ่มแนวความคิด การจัดสวัสดิการชุมชน โดยคนในชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการด้วยตนเอง ทั้งรูปแบบ กระบวนการการทำงาน ตลอดจนกฎ ระเบียบ หรือกติกา ชาวบ้านคิดค้นจากศักยภาพ และความสอดคล้องต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนเป็นหลัก กล่าวคือ การพิจารณาจากฐานงานอาชีพ รายได้ ความสะดวก และความสามารถที่คนในชุมชนจะสามารถยอมรับ โดยมีคิดว่าเป็นภาระได้

และนั่นคือ แนวความคิดสำคัญของการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนวันละบาทของคนชาวตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของตำบลคลองสาม

ตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีเขตปกครองทั้งหมด 16 หมู่บ้าน ห่างจากที่ว่าการอำเภอคลองหลวงประมาณ 2 กิโลเมตร มีประชากรประมาณ 30,000 คน นับเป็นครัวเรือนประมาณ 24,000 ครัวเรือน อาศัยอยู่จริง 15,000 ครัวเรือน หมู่ที่ 1-5 ส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านจัดสรร ส่วนที่เหลือเป็นชุมชนที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา (เป็นการทำนาเพื่อขายข้าว ชาวนาต้องซื้อข้าวสารเพราะไม่ได้เก็บข้าวไว้เพื่อการบริโภคในครัวเรือน) ทำสวนเกษตร เช่น ปลูกผัก ขายส่งตลาด ปลูกเตยหอม นอกจากนี้ยังมีอาชีพรับจ้างตามบริษัท สภาพพื้นที่บางส่วนถูกน้ำท่วมในช่วงฤดูน้ำหลาก

2. การก่อเกิด และความเป็นมาของกองทุนสวัสดิการชุมชน

จำลักษณ์ อ่วมอินทร์ สมาชิกกองทุนสวัสดิการเล่าให้ฟังว่า การก่อตั้งสวัสดิการชุมชน เดิมนั้นไม่ได้คิดถึงเรื่องจำนวนเงินมากเท่าไร เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน รายได้แตกต่างกัน เพราะฉะนั้นความสามารถในการนำเงินมารวมกันจะมีไม่เท่ากัน

จำลักษณ์ อ่วมอินทร์

“ฐานเดิมของสวัสดิการเราเริ่มมาจากกองทุนฅาปนกิจ ที่ทำโดย อสม.ระดับจังหวัด ซึ่งเริ่มทำเมื่อปี 2541 ตอนนั้นเริ่มจากการเก็บเงินเป็นรายบุคคล คนละ 30 บาท ปรากฏว่าพอมีคนตายไปคนก็หายตามไปด้วย สมาชิกไม่ได้เพิ่มขึ้น หลังจากนั้น จึงเริ่มคิดวิธีการกันใหม่ โดยรับสมัครสมาชิกเป็นรายครัวเรือน ๆ ละ 5 คนขึ้นไป ปัจจุบันมี

เงินกองทุนฌาปนกิจตอนนี้มี 10,000 บาทเศษ” จำลักษณะเล่าย้อนอดีต จากเงินกองทุนฌาปนกิจจำนวนน้อยนิด กลุ่มได้นำมาช่วยเหลือสมาชิกในเรื่อง ค่าทำศพ ๗ ละ 8,000 บาท โดยหัก 20 % เป็นค่าบริหารจัดการกลางของกลุ่ม คือ พวงหรีดในนามสมาชิก ถ่ายเอกสารแจ้งข่าวการเสียชีวิตแก่สมาชิก เป็นต้น

ปี พ.ศ.2542 สมาชิกส่วนหนึ่งของกองทุนฌาปนกิจเดิม ได้ร่วมหารือกันถึงเรื่องการออมทรัพย์ เพื่อเป็นทุนเพิ่มเติมสำหรับกลุ่มสมาชิกที่สนใจ **นวลอนงค์ แพทย์เจริญ** สมาชิกกองทุนสวัสดิการเล่าถึงแนวความคิดการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ว่า

“การออมทรัพย์ เราเริ่มที่หมู่ 5 ก่อนที่มีประมาณ 100 หลังคาเรือน เนื่องจากเป็นหมู่ที่มีความพร้อม มีสมาชิก 70 คน จากประมาณ 30 ครัวเรือน คือไม่ได้มาจากทุกครัวเรือน ตอนนี้มีเงินกองทุน 380,000 บาท ออมเริ่มต้นที่ 50 บาท ปัจจุบันเก็บ 100 บาทต่อเดือน เพราะสมาชิกบอกว่า 50 บาทน้อยเกินไป”

นวลอนงค์ เล่าเสริมอีกว่า “เริ่มแรกเรามีสมาชิก 100 กว่าคน พอมีเงินด้านจากกองทุนหมู่บ้านเข้ามาสมาชิกก็เริ่มออมสองทาง คือ ออมกับกลุ่มออมทรัพย์ และออมกับกองทุนหมู่บ้าน ทำให้สมาชิกบางคนลาออกไปส่งออมเงินด้านอย่างเดียว เนื่องจากรับภาระสองทางไม่ไหว”

นวลอนงค์ แพทย์เจริญ

ปี พ.ศ. 2545 กลุ่มออมทรัพย์จึงได้เริ่มปันผลให้กับสมาชิก และนำมาจัดสวัสดิการสมาชิก โดยเน้นในเรื่อง การให้ทุนการศึกษาแก่เด็กทุนละ 500 บาท ปีละ 2 ทุน เนื่องจากเป็นเรื่องที่สมาชิกทุกคนต้องการ และอยากให้ลูกหลานได้รับการศึกษา และช่วยเหลืองานฌาปนกิจแก่สมาชิกที่เสียชีวิต โดยจัดเป็นสวัสดิการพวงหรีด

ปลายปี พ.ศ. 2548 แนวความคิด **กองทุนสวัสดิการวันละบาท** จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. จึงได้เริ่มขึ้น โดยมีคุณพรทิพย์ กลไกจังหวัดเป็นผู้นำแนวคิดเข้ามาขยายให้กับชาวตำบลคลองสาม

“สวัสดิการวันละบาทจึงเริ่มทำที่กลุ่มออมทรัพย์เดิมก่อน แล้วจึงเริ่มขยายไปสู่หมู่อื่น ๆ ตอนนี้มีสมาชิก 120 คน ซึ่งกระจายอยู่ตามหมู่ต่าง ๆ ของตำบลเริ่มออมกันเมื่อ 21 ต.ค. 48 ตอนนี้อยู่ไปได้ดี และครบปีแล้ว เหตุที่ยังไม่ครบทุกหมู่ เนื่องจากเราเริ่มจากหมู่ที่พร้อม และมีคนที่สมัครใจจริง ๆ มันคือพลังสำคัญ เพราะหากไม่มีคนเป็นแกนในการทำงาน กองทุนก็จะไม่เคลื่อนไหวหรือไม่เติบโต ปัจจุบันเรามีเงินกองทุนสวัสดิการวันละบาททั้งหมด 50,000 บาท” **วิไลลักษณ์ เลขา** ขำ เล่าด้วยความภาคภูมิใจ

3. การบริหารจัดการ และกระบวนการทำงาน

กองทุนสวัสดิการที่มีทั้งหมดของชาวตำบลคลองสาม ไม่ว่าจะเป็นกองทุนฌาปนกิจ กองทุนออมทรัพย์ และกองทุนสวัสดิการวันละบาท แต่ละกองทุนจะแยกการบริหารจัดการเป็นสัดส่วน ไม่ยุ่งเกี่ยวแก่กัน แต่มีหลักคิดในการทำงานที่เหมือนกัน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่ง ถนนแห่งการบริหารล้วนนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของคนตำบลคลองสามนั่นเอง

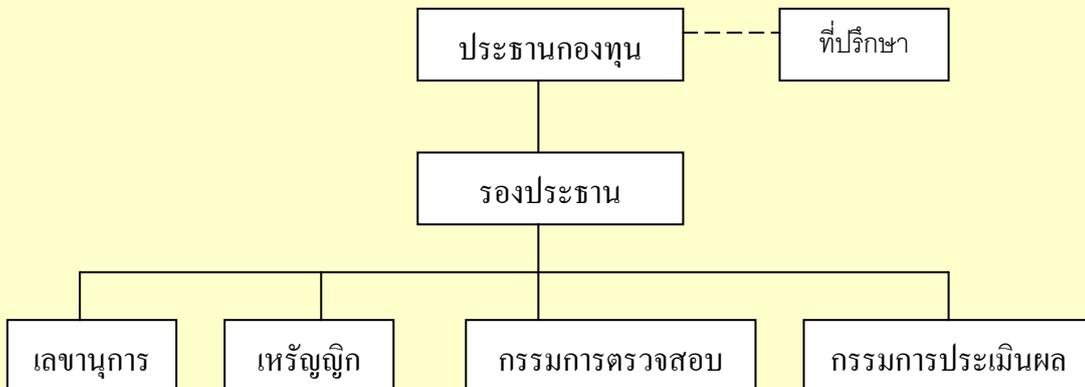
วิไลลักษณ์ เลขาขำ เล่าถึงการจัดโครงสร้างของ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการให้ฟังว่า คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการวันละบาททั้งหมดมาจากกลุ่มสตรีในระดับตำบล จำนวน 15 คน จากหมู่บ้าน 16 หมู่บ้าน ซึ่งคณะกรรมการจะไม่ได้มาจากทุกหมู่บ้าน ขึ้นอยู่กับการเลือกสรรของสมาชิกเองว่าใครเหมาะสมที่จะมาเป็น คณะกรรมการบริหารกองทุน

“ไม่เฉพาะกองทุนสวัสดิการวันละบาทเท่านั้นที่จัดโครงสร้าง 15 คน ในทุก ๆ กองทุน เรามักจะจัดกำลังเท่านี้ เนื่องจากง่ายต่อการบริหารงานไม่มากไปหรือน้อยไป ซึ่งคณะกรรมการ จะประกอบไปด้วย ประธาน รองประธาน เกร์บุญญิก เลขานุการ กรรมการตรวจสอบ กรรมการประเมินผล”

วิไลลักษณ์ เลขาขำ

โครงสร้างคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการวันละบาท ตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

สำหรับกระบวนการ หรือกลวิธีในการทำงานของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการวันละบาท สามารถสรุปวิธีการสำคัญ ได้ดังนี้

1. การคุยปากต่อปาก เป็นวิธีที่พื้นฐานแล้วคนในชุมชนมักใช้กัน เนื่องจากคนในชุมชนมักพบปะเจอกันทุกวันอยู่แล้ว โดยคณะกรรมการ หรือสมาชิกจะพูดแลกเปลี่ยนให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการออมวันละบาทว่าให้คุณประโยชน์อย่างไร “ถ้าเรามามีหนี้ เขาจะดูแลเราตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น คลอดบุตรเขาก็ให้ 500 บาท ค่าใช้จ่ายที่เบิกไม่ได้ก็นำมาเบิกเขาได้ ถ้าพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล เขาก็จะให้ครั้งละ 500 บาท โดยปีหนึ่งให้ 2 ครั้ง เสียชีวิตเราก็ได้ เป็นต้น” (จำลักษณะ อัมรินทร์, สมาชิกกองทุนสวัสดิการวันละบาท) หลังจากนั้นเมื่อได้ยินเพื่อน ๆ เล่ามาก ๆ คนในชุมชนก็เริ่มให้ความสนใจ และหันมาสมัครเป็นสมาชิกใหม่

2. การขยายงานโดยใช้กลุ่มสตรีระดับตำบลเป็นกลไกสำคัญ เนื่องจากสมาชิกของกองทุนมาจากกลุ่มสตรีระดับตำบล ได้แก่กลุ่ม อสม.ระดับตำบล และมีการพบปะกันเป็นประจำ เพราะฉะนั้นสตรีจึงเป็นกลไกขยายงานที่สำคัญ ที่ทำให้สมาชิกกองทุน เต็มพื้นที่

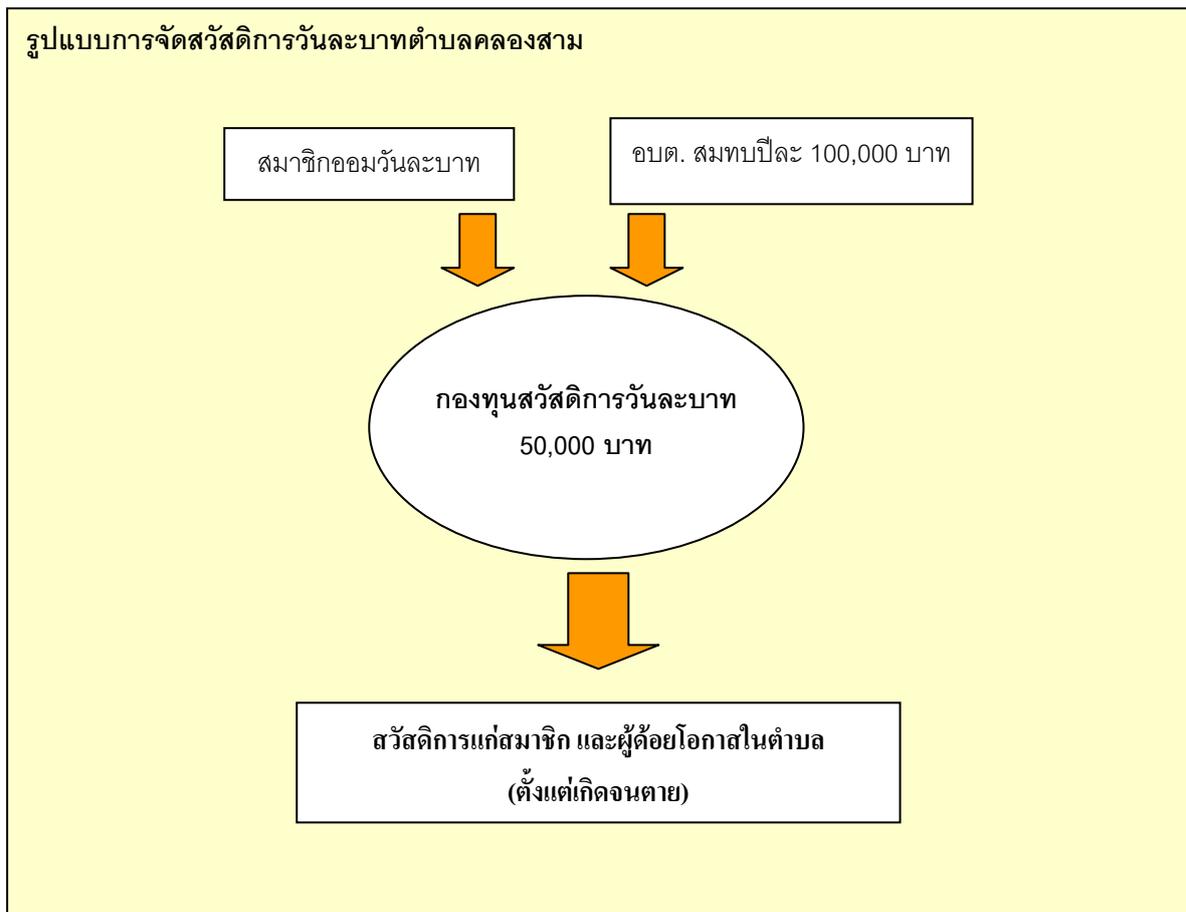
3. ต้องรู้เขา รู้เขา คือเข้าใจในกลไก กฎระเบียบของ อบต. และการประสานความร่วมมือด้วยความเป็นกัลยาณมิตร “ถ้าเปลี่ยนนายก อบต.แผนงานเรื่องสวัสดิการก็จะไม่เปลี่ยน เนื่องจากอยู่ข้อบัญญัติที่ต้องปฏิบัติ และมีแกนนำเคลื่อนไหวงานอยู่ใน อบต. นอกจากนั้น คณะกรรมการกองทุนฯ ยังรู้ว่าจะต้องประสานความร่วมมือกับ อบต.อย่างไรจึงจะได้รับการสนับสนุน เช่น ต้องรู้จักใช้คำพูด ยกย่องชมเชยกันบ้าง ไม่ใช่เปิดฉากมาตีกันอย่างเดียว เขาก็ไม่อยากจะช่วย ไม่ใช่เป็นการเอาใจ แต่เป็นการให้กำลังใจแก่กันและกัน อย่างน้อย อบต.ก็คือ คนที่ทำงานพัฒนาชุมชนด้วยกัน เรามีทางเดินเส้นเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องเดินกันคนละทาง” (วิไลลักษณ์ เลขาฯ)

ระเบียบ และเงื่อนไขที่สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติร่วมกัน คือ

สมาชิกทุกคนต้องออมวันละบาท และกำหนดส่งทุกเดือน และราย 6 เดือน หรือบางครอบครัวอาจจะมีการส่งเป็นรายปีขึ้นอยู่กับความสมัครใจของสมาชิก สมาชิกจะฝากเงินผ่านคณะกรรมการในหมู่ หรือคณะกรรมการที่ตนเองสามารถฝากออมได้ ส่วนการเปิดรับสมาชิกกองทุน เปิดรับสมาชิกตลอดเวลา (ทุกเดือน) สมาชิกใหม่ต้องออมให้ครบ 6 เดือน กองทุนจึงจะมีผลคุ้มครองซึ่งการจัดสรรสวัสดิการมีประเภทในการจัดสรรดังต่อไปนี้

1. สวัสดิการคลอดบุตร คนละ 500 บาท
2. สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลครั้งละ 500 บาท ปีละ 2 ครั้ง
3. สวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกที่เสียชีวิต จะได้รับเงินช่วยเหลือ 1,500 บาท

“ตอนนี้เราได้งบประมาณสมทบจาก พอช. จำนวน 100,000 บาท โดยเบิกงวดแรกไปแล้ว 50,000 บาทมาใช้ในเรื่อง การจัดเวทีทำความเข้าใจ เพื่อขยายฐานสมาชิก คงเหลืองวดสองยังไม่ได้เบิก เนื่องจากสมาชิก และคณะกรรมการประสบกับปัญหาเร่งด่วน คือ น้ำท่วม แผนงานของงวดที่สองได้วางเป้าหมายไว้ในเรื่องการจัดเวทีขยายฐานสมาชิกให้เต็มทุกหมู่บ้านในตำบล” วิไลลักษณ์ เลขาฯ บอกเล่า และสมทบว่า กองทุนฯ ที่นำมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก มาจากเงิน 2 ส่วน คือ เงินออมวันละบาทจากสมาชิก และเงินสมทบจาก อบต.คลองสามปีละ 100,000 บาท

4. แผนงานการพัฒนากองทุนในระยะต่อไป

การพัฒนากองทุนสวัสดิการวันละบาทของชาวตำบลคลองสาม มีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในตำบลให้ทั่วถึง ครอบคลุมทั้งที่เป็นสมาชิก และไม่เป็นสมาชิก โดยสมาชิกต่างมีความคิดที่เป็นไปในทางเดียวกัน คือ กองทุนสวัสดิการจะเติบโตไปพร้อม ๆ กับคนในชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการด้วยตนเอง ดังนั้นแผนในระยะต่อไปจึงมุ่งเน้นไปที่

5.1 การขยายฐานสวัสดิการชุมชนไปสู่หมู่บ้านในตำบลให้เต็มพื้นที่ และขยายไปสู่ อบต.ข้างเคียงให้เต็มพื้นที่จังหวัด ซึ่งจะเริ่มจากพื้นที่ที่มีความพร้อม และมีความเชื่อที่จะเริ่มทำก่อน

5.2 บูรณาการกองทุน 2 กองทุนมารวมกัน คือ กองทุนฌาปนกิจ และกองทุนสวัสดิการวันละบาท เพื่อรวมการบริหารจัดการ และเพิ่มฐานกองทุนให้เติบโตมากขึ้น

5.3 ขยายฐานสวัสดิการชุมชนวันละบาทไปสู่กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในตำบล โดยให้กลุ่มอาชีพทำโครงการยืม โดยไม่มีดอกเบี้ย แต่คิดเป็นค่าบำรุงคืนให้กับกองทุนฯ

5.4 ขยายฐานสมาชิกเป็นผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยให้ส่งต่อเนื่อง 2 ปี พอเข้าปีที่สามไม่ต้องส่ง กองทุนฯ จะคุ้มครองวันละบาทให้ โดยใช้งบประมาณจาก อบต.ที่มีในเรื่องสวัสดิการผู้สูงอายุมาสมทบกองทุนฯ แล้วนำมาจัดสรรคุ้มครอง เนื่องจาก อบต.ต้องดูแลผู้สูงอายุเดือนละ 300 บาท และจะเพิ่มเป็น 500 บาท ในปี 2550 นี้ ทั้งนี้ผู้สูงอายุจะได้รับการคุ้มครองจากกองทุนวันละบาทด้วย

5.5 ขยายการจัดสวัสดิการครอบคลุมในเรื่องที่จำเป็นเร่งด่วน เช่น เจ็บป่วยกะทันหัน ค่าเทอม อุทกภัย ไฟไหม้ เป็นต้น โดยคนที่มาขอรับการช่วยเหลือ จะต้องเป็นสมาชิกกับกองทุนฯ เพื่อเป็นการขยายฐานสมาชิกเพิ่มขึ้น

5.6 ขยายฐานสมาชิกเชิงแนวความคิดไปสู่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอบต.ข้างเคียง

5. การเชื่อมโยงกองทุนสวัสดิการวันละบาทกับกองทุน และหน่วยงานภาคีอื่น ๆ

“การพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่ อบต.คลองสาม ได้จัดบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้ได้มาตรฐาน จัดบริการสาธารณสุขที่ทันสมัย เข้าถึงประชาชน ส่งเสริมด้านการศึกษาแก่เยาวชน ที่สำคัญคือ จัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสมและทั่วถึง”(วิระศักดิ์ ฮาดดา, นายก อบต.คลองสาม : อ้างอิงจากประมวลผลงานประจำปี 2549) นั่นคือ หนึ่งในภาคีพันธมิตรของชาวตำบลคลองสามที่ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จากผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ซึ่งนอกจากจะได้รับการสมทบครั้งแรกเป็นจำนวนเงิน 100,000 บาทแล้ว คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการวันละบาทยังสามารถนำแผนการจัดสวัสดิการชุมชนเข้าสู่ข้อบัญญัติของ อบต. และ อบต.ได้กำหนดเป็นแผนการพัฒนาชุมชนด้านสวัสดิการ โดยสมทบให้กับกองทุนฯ ทุกปี ๆ ละ 100,000 บาท และหากกองทุนฯ ต้องการการพัฒนาด้านสวัสดิการ หรือคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องสามารถเขียนโครงการขอรับการสนับสนุนได้ทุกเมื่อ ซึ่ง อบต.ได้จัดสรรงบประมาณ 60 % จากงบประมาณอุดหนุนจากรัฐไว้รองรับ นอกจากรูปธรรมการสนับสนุนจาก อบต.แล้ว กองทุนสวัสดิการวันละบาทตำบลคลองสาม ยังมีรูปธรรมการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคีอื่น ๆ ดังนี้

- เชื่อมโยงกับสำนักงานส่งเสริมวิชาการ 1 คลองห้า (สสว.) ของกรมพัฒนาสวัสดิการฯ กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ซึ่งได้ร่วมกันจัดเวทีทำความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด โดยได้บรรจุแผนงานสวัสดิการชุมชน เป็นเครือข่ายสวัสดิการสังคมระดับจังหวัด

- เชื่อมโยงกับพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดปทุมธานี (พมจ.) จัดตั้งเป็นมูลนิธิกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยมีวัดพระธรรมกายเป็นผู้ก่อตั้งมูลนิธิ และมีชาวบ้านเป็นผู้บริหารจัดการมูลนิธิ

- เชื่อมโยงกับกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ในนโยบายสังคมไม่ทอดทิ้งกัน

- เชื่อมโยงการทำงานพัฒนาชุมชนกับ อปพร.ตำบลคลองสาม ในเรื่องการช่วยดูแลความมั่นคงความปลอดภัยเรื่องฉุกเฉินต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ การเจ็บป่วย เป็นต้น

- เชื่อมโยงงานสวัสดิการชุมชนกับฐานงานประเด็นต่าง ๆ ที่มาจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เช่น แผนชุมชน รับรองสถานภาพองค์กรชุมชน และศตจ.ปชช. เป็นต้น ซึ่งแต่ละประเด็นจะมีแกนนำในการประสานงาน โดยคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการเป็นผู้ประสานงานแกนนำจากประเด็นต่าง ๆ มาร่วมปรึกษาหารือกัน เช่น พื้นที่สวัสดิการชุมชนของจังหวัดปทุมธานี คือ ชุมชนประชาธิปไตย ชุมชนคลองห้า และในพื้นที่ขยายผล ชุมชนลำลูกกา ชุมชนลาดหลุมแก้ว

สมาชิกร่วมวงพูดคุยสนทนา

6. ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการจัดสวัสดิการชุมชน

จำลักษณะ อ่วมอินทร์ สมาชิกกองทุนสวัสดิการเล่าว่า ในช่วงเริ่มต้นสมาชิกบางคนยังคิดว่า การจัดสวัสดิการเป็นการซื้อประกันชีวิต แต่มีความแตกต่างตรงที่ประกันที่ซื้อเป็นการบริหารจัดการด้วยคนของชุมชนเอง ถึงแม้ว่าสมาชิกจะมีความเชื่อเช่นนั้น แต่สิ่งหนึ่งที่สมาชิกเข้าใจร่วมกัน คือ การออมวันละบาทเป็นการสมทบให้กับกองทุน เมื่อสิ้นสุดการเป็นสมาชิกแล้วไม่สามารถได้รับเงินออกคืนได้ และที่สำคัญคือ การเชื่อมั่นในการทำงานของคนในชุมชน

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่สมาชิกกองทุนสวัสดิการวันละบาทมีความเชื่อว่า สามารถทำให้การทำงานประสบความสำเร็จได้ คือ การได้รับความร่วมมือจาก อบต. ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด สนับสนุนการทำงานพัฒนาชุมชน ซึ่งรูปธรรมที่เห็นชัดเจนคือ

“นอกจากนั้นนายก อบต. ยังเปิดทางให้กับชาวบ้านเป็นอย่างมาก เนื่องมาจากนายเกษเคยทำงานภาคประชาชนมา และจบสาขาพัฒนาสังคม รุ่นที่ 9 จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ดังนั้นจึงค่อนข้างเข้าใจในการทำงานที่เกิดจากความต้องการของชาวบ้านอย่างแท้จริง” จำลักษณะ เล่าถึงนายก อบต. คลองสามด้วยความปลื้มใจ

นวลอนงค์ แพทย์เจริญ สมาชิกกองทุนสวัสดิการตำบลคลองสามเล่าสมทบอีกว่า ทีมบริหารของตำบลคลองสาม ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และ อบต. เป็นคนละทำงานทีมเดียวกัน จึงสามารถพูดคุยและปรึกษาหารือกันได้อย่างทันท่วงที พูดจาภาษาเดียวกัน มีแนวทางการทำงานที่สอดคล้องกัน

“ถือเป็นโชคดีของคนคลองสาม ที่มีทีมทำงานของตำบลที่เข้าใจกัน พูดคุยกันรู้เรื่อง ผู้นำมีเครดิต คือ สามารถสร้างความเชื่อถือให้แก่ชาวบ้านได้ เพราะคลองสามก็ถือเป็นชุมชนเมือง จึงเป็นเรื่องค่อนข้างยากที่จะรวมคนเมืองให้หันมาเข้าใจ และทำงานร่วมกัน” นวลอนงค์เล่าเสริม

“พอเริ่มทำกับ พอช. คนที่ไม่มีฐานงานจากชุมชนจริงก็เริ่มหายไป ผู้นำ หรือแกนนำตัวจริงก็เริ่มปรากฏขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญของตำบล 25 คน ซึ่งเป็นแกนนำระดับจังหวัด ซึ่งแกนนำเหล่านี้จะมาจากฐาน แผนชุมชน เศรษฐกิจชุมชน สิ่งแวดล้อม ผู้สูงอายุ ที่อยู่อาศัย ชาวบ้านจึงค่อนข้างมั่นใจว่าแกนนำ เนื่องจากที่ผ่านมาสัมภาษณ์ร่วมกับขบวนชีพ ชาวบ้านได้บทรเย็น เนื่องจากมีผู้ประสานงานโอนเงินไป ชาวบ้านไม่ได้อะไร จึงสรุปกันได้ว่า การมีเงินมาแล้วค่อยมาหาคนทำนั้น มันทำให้คนพอได้เงินแล้วก็สลายตัวกันไปหมด ช่วงหลังมาชาวบ้านก็เบื่อ พอมีโครงการอะไรมาจึงต้องคิดกันเยอะ แต่ดอกผลที่เหลือจากชีพและทำต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน คือ แผนชุมชน วิทย์ชุมชน อนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชนของกลุ่มเยาวชน” วิไลลักษณ์ เลขาฯ กล่าว

จากรูปธรรมการจัดสวัสดิการชุมชนของชาวตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่ผ่านร้อนผ่านหนาวจากประสบการณ์ทำงานพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และต่อยอดจากงานเดิมที่ชุมชนเคยทำ นอกจากจะมองการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกกองทุน ฯ แล้ว ยังมองไปถึงโอกาสของผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน เรื่องจำเป็นเร่งด่วนอื่น ๆ ที่เป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน เหล่านี้คือสิ่งที่แตกต่างกันระหว่าง สวัสดิการที่รัฐจัดให้กับสวัสดิการที่คนในชุมชนร่วมกันบริหารจัดการขึ้นเอง และนั่น คือ การดูแลกันและกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามที่จำเป็น ยามเร่งด่วน ยามเข้าตาจน มองไปทางไหนก็ตีบตัน **สวัสดิการชุมชน จึงเป็นสวัสดิการที่ทั้งผู้ให้ และผู้รับล้วนได้รับคุณค่าแห่งดั่งามนั้นด้วยกัน**

สวัสดิการชุมชน คือ การดูแลคนด้วยกัน
โดยเฉพาะคนที่ไม่มีอะไร ชาวบ้านที่เบิกอะไรไม่ได้ คนอื่นก็ได้ด้วย ตัวเราก็ได้ด้วย

วิไลลักษณ์ เลขาฯ ที่ปรึกษากองทุนสวัสดิการวันละบาทคลองสาม

7. ภาพรวมสวัสดิการชุมชนตำบลคลองสาม

ตำบลคลองสามเป็นตำบลที่มีการทำกิจกรรมงานพัฒนาที่เชื่อมโยงกับ พอช. หลายประเด็นงาน แผนชุมชน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม งานรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน งานสวัสดิการชาวบ้าน โดยแกนนำของตำบลเป็นคณะทำงานจึงทำให้สามารถเชื่อมโยงกับงานทุกประเด็นและการทำงานได้รับความร่วมมือจาก อบต. เป็นอย่างดี ทั้งทางด้านงบประมาณและอำนวยความสะดวกด้านการใช้สถานที่ของ อบต. เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ

การเริ่มต้นของการสร้างกองทุนสวัสดิการตำบลคลองสาม เกิดจากแกนนำ โดยกลุ่ม อสม. หมู่ 5 มีการทำกิจกรรมฌาปนกิจ และกิจกรรมการออมทรัพย์ร่วมกันของชาวบ้าน หลังจากที่แกนนำชุมชน โดยกลุ่ม อสม. เข้าร่วมประชุมกับกลไกคณะทำงานจึงกลับมานำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการตั้งกองทุนสวัสดิการวันละ 1 บาท จุดเริ่มต้นของการออมวันละบาทเพื่อจัดสวัสดิการจึงออกมาจากสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์หมู่ที่ 5 จำนวน 70 คน และสมาชิกที่เข้าร่วมสมทบจากหมู่ต่างๆอีกจำนวน 50 คน จาก 6 ชุมชน รวมเป็นสมาชิกทั้งหมด 120 คน ปัจจุบันมีเงินกองทุน 50,000 บาท ระเบียบการช่วยเหลือสมาชิกที่สำคัญๆคือ การช่วยเหลือสมาชิกที่เสียชีวิต เด็กแรกเกิด ค่ารักษาพยาบาล สวัสดิการในกลุ่มที่สำคัญได้แก่ สวัสดิการเงินกู้กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนสวัสดิการฌาปนกิจ แต่ละกองทุนแยกกันมีได้นำมาบูรณาการรวมกันแต่อย่างไร ฐานร่วมกันคือสมาชิกซึ่งส่วนใหญ่มาจากหมู่ที่ 5 สมาชิกที่มาจากหมู่อื่นๆประมาณ 70 คน มาตามสายของ อสม. (อสม.แต่ละหมู่บ้าน จะทำหน้าที่ในการหาสมาชิกมาสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุน) ส่วนงบประมาณที่รับการสนับสนุนจาก พอช. ได้นำไปเป็นงบประมาณด้านการบริหารจัดการทั้งหมดคือ การจัดเวทีทำความเข้าใจ เผยแพร่เรื่องออมทรัพย์ การประชุมคณะกรรมการ ยังมีได้มีการเบิกจ่ายงบประมาณงวดที่ 2

เอกสารอ้างอิง

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม. **ประมวลผลงานประจำปี 2549.2549 : 2**

บุคคลผู้ร่วมสนทนา

1. นางวิไลลักษณ์ เลขาขำ	ที่ปรึกษากองทุนสวัสดิการวันละบาท ต.คลองสาม
2. นางนวลอนงค์ แพทย์เจริญ	สมาชิกกองทุนสวัสดิการวันละบาท ต.คลองสาม
3. นางจำลักษณ์ อ่วมอินทร์	สมาชิกกองทุนสวัสดิการวันละบาท ต.คลองสาม
4. นางเพ็ญรุ่ง เสาะแสวง	สมาชิกกองทุนสวัสดิการวันละบาท ต.คลองสาม
5. นางสาวพรรณภา เริ่มน้อย	อาสาสมัครกองทุนสวัสดิการวันละบาท ต.คลองสาม
6. นางสาวศิริวรรณ แจ่มดี	สมาชิกกองทุนสวัสดิการวันละบาท ต.คลองห้า